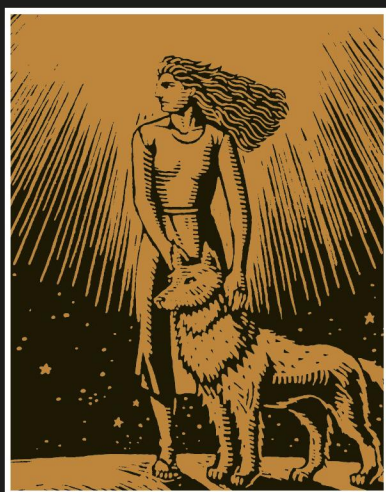

Ženy, ktoré behali s vlkmi

Mýty
a príbehy
o archetype
Divokej ženy

Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

Ženy,
ktoré
behali
s vlkmi

Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

ŽENY, KTORÉ BEHALI S VĽKMI

WOMEN WHO RUN WITH THE WOLVES

Copyright c 1992,1995 by Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

Slovak Edition: © Citadella, 2021

Translation: © Mgr. Barbora Daxner, 2014

Jazyková úprava a redakcia: Maria Pohronská, 2014

Grafická úprava: Marek Kacvinský

Vydalo vydavateľstvo Citadella

v roku 2021

Distribúciu zabezpečuje:

PARTNER TECHNIC spol. s r.o.

Nám. slobody 17

811 06 Bratislava

Tel.: 00 421 2 62 410 904

email: info@partnertechnic.sk

ISBN 978-80-8182-167-7

Ženy, ktoré behali s vlkmi

MÝTY A PRÍBEHY
O ARCHETYPE DIVOKEJ ŽENY

Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

POĎAKOVANIE

*Drahým rodičom
Márii a Jozefovi
Ľúbim vás.*

a

*Všetkým, ktorých milujem
a neustále odchádzajú.*

OBSAH

DAR DIVOKEJ ŽENY

PREDSLOV	13
ÚVOD: SPEV NAD KOŠŤAMI	17

PRÍBEHY

1. ZAVYTIE: VZKRIESENIE DIVOKEJ ŽENY	39
<i>La Loba – Vlčia žena</i>	
<i>Štyria rabíni</i>	
2. PRENASLEDOVANIE VOTRELCA: ZAČIATOK ZASVÄTENIA	55
<i>Modrofúz</i>	
<i>Prírodzený dravec psyché</i>	
<i>Naivná žena ako korisť</i>	
<i>Kľúč poznania: Dôležitosť oňuchávania</i>	
<i>Zvierací ženích</i>	
<i>Pach krvi</i>	
<i>Uhýbacie manévry a kľúčkovanie</i>	
<i>Nárek</i>	
<i>Požierači hriechov</i>	
<i>Tajomný muž v ženských snoch</i>	

3. VYSTOPOVANIE SKUTOČNOSTÍ: OBNOVENIE INTUÍCIE AKO

JEDEN Z PROCESOV ZASVÄTENIA

93

Bábika vo vrecku: Vasilisa Premúdra

Úloha prvá: Dovoľiť príliš dobrej matke zomrieť

Úloha druhá: Odhaliť primitívny tieň

Úloha tretia: Navigácia v tme

Úloha štvrtá: Tvárou v tvár divokej čarodejnici

Úloha piata: Služba neracionálnemu

Úloha šiesta: Oddeliť jedno od druhého

Úloha siedma: Pýtať sa na tajomstvá

Úloha ôsma: Postaviť sa na všetky štyri nohy

Úloha deviata: Pretvorenie tieňa

4. PARTNER: SPLYNUTIE S TÝM DRUHÝM

137

Chválospev na divokého muža: Manawee

Dvojaká podstata žien

Sila Dvoch

Sila mena

Húževnatá psia povaha

Vtieravé zvodné chůtky

Získanie zúrivosti

Vnútoraná žena

5. LOV: KEĎ JE SRDCE OSAMELÝM LOVCOM

155

*Žena – Kostra: Ako čeliť životodarnej
a smrtiacej povahe lásky*

Smrť v Dome lásky

Prvotné fázy lásky

Náhodné nájdenie pokladu

Naháňačka a skrývanie

Rozmotanie kostry

Spánok dôvery

Uronená slza

Ďalšie fázy lásky

Srdce ako bubon a vyspievanie

Tanec tela a duše

6. NÁJDENIE VLASTNEJ SVORKY:

SPOLUPATRIČNOSŤ AKO POŽEHNANIE

195

Škaredé káčatko

Vyhnanstvo jedinečného dieťaťa

Druhy matiek:

Nerozhodná a neistá matka

Zrútená matka

Detinská matka alebo nematerská matka

Silná matka, silné dieťa

Zlá spoločnosť

Nevyzerat' správne

Zmrazené pocity, zmrazená tvorivosť

Okoloidúci cudzinec

Prínos vyhnanstva

Naježené mačky a krivooké sliepky vo svete

Spomienka a pokračovanie za každých okolností

Láska pre dušu

Pomýlená bunka

7. RADOSTNÉ TELO: DIVOKÁ ZMYSELNOSŤ

231

Reč tela

Telo v rozprávkach

Sila bokov

La Mariposa: Motýlia žena

8. SEBAZÁCHOVA: IDENTIFIKÁCIA PASCÍ, KLJETOK

A JEDOVATÝCH NÁVNAD

249

Zdivočená žena

Červené črievičky

Brutálna strata v rozprávkach

Vlastnoručne ušité červené topánky

Pasce:

Pasca číslo jeden: Pozlátенý kočiар, znehodnotený život

Pasca číslo dva: Vyschnutá starena, starnúca sila

Pasca číslo tri: Pálenie pokladu, hambre del alma, hlad duše

Pasca číslo štyri: Zranenie základného inštinktu, dôsledok zajatia

Pasca číslo päť: Snaha ukoristiť tajný život, rozpoltenosť
Pasca číslo šesť: Podlizovanie kolektívu, vzbura tieňa
*Pasca číslo sedem: Predstieranie, snaha o poslušnosť, norma-
lizácia abnormálneho*
*Pasca číslo osem: Nekontrolovateľný tanec, posadnutosť
a závislosť*

Závislosť

V dome kata

Príliš neskorá snaha vyzuť topánky

*Návrat k ručne vytvorenému životu, liečenie zranených
inštinktov*

9. NASPÄŤ DOMOV: NÁVRAT K SEBE SAMEJ

295

Tulenia koža, duševná koža

Strata duševného citu je počiatkom

Strata vlastného kožucha

Osamelý muž

Duchovné dieťa

Vysychanie a mrženie

Volanie starého hlasu

Zostať príliš dlho

Uvoľnenie napätia a ponáranie

Žena ako médium: Dýchanie pod vodou

Vynáranie na povrch

Praktikovanie zámernej samoty

Vnútorne prostredie ženy

10. ČISTÁ VODA: STAROSTLIVOSŤ O TVORIVÝ ŽIVOT

341

La Llorona

Znečistenie divokej duše

Jed v rieke

Oheň na rieke

Muž na rieke

Získavanie rieky naspäť

Sústredenosť mysle a mlyn fantázie

Dievčatko so zápalkami

Ničenie tvorivej fantázie

Obnova tvorivého ohňa
Tri zlaté vlasy

11. VZRUŠENIE: ZNOVUNÁJDENIE POSVÄTNEJ SEXUALITY 381
Necudné bohyne
Baubo: Bohyňa brucha
Kojot Dick
Výlet do Rwandy
12. OZNAČOVANIE TERITÓRIA: HRANICE ZLOSTI A ODPUSTENIA 395
Polmesačný medveď
Hnev ako učiteľ
Rada liečiteľky: Štveranie na horu
Duch medveda
Transformačný oheň a správny čin
Oprávnený hnev
Vyschnuté stromy
Descansos
Zranený inštinkt a hnev
Kolektívny hnev
Uviaznutie v starom hneve
Štyri úrovne odpustenia
13. BOJOVÉ JAZVY: ČLENSTVO V KLANE ZJAZVENÝCH 427
Tajomstvá ako vrahovia
Mŕtva zóna
Žena s vlasmi zo zlata
Obetný plášť
14. LA SELVA SUBTERRÁNEA: ZASVÄTENIE V PODZEMNOM LESE 443
Bezruká panna
Prvá fáza: Zlý obchod z nevedomosti
Druhá fáza: Odseknutie
Tretia fáza: Blúdenie
Štvrtá fáza: Nájdenie lásky v podsvetí
Piata fáza: Muky duše
Šiesta fáza: Ríša Divokej ženy

Siedma fáza: Divoká nevesta a ženích

15. SLEDOVANIE: CANTO HONDO, HLBOKÁ PIESEŇ	515
16. VLČIA MIHALNICA	523
DOSLOV: PRÍBEH AKO LIEK	529
DODATOK	539
POZNÁMKY	545
VZDELANIE MLADEJ VLČICE: BIBLIOGRAFIA	573
POZNÁMKA VYDAVATEĽA	581
O AUTORKE	583
ODPORÚČANIA	585

PREDSLOV

Všetky túžime byť nespútané. Na túto túžbu existuje niekoľko protilátok preverených tradíciami. Učili nás, aby sme sa za ňu hanbili. Nechali sme si narásť vlasy a zakrývali sme nimi svoje pocity. Naše kroky však dni a noci neprestajne sleduje tieň Divokej ženy. Nezáleží na tom, kde práve sme, tieň, ktorý nás sprevádza, má dozaista štyri nohy.

CLARISSA PINKOLA ESTÉS, Ph. D.

Cheyenne, Wyoming

ŽENY,
KTORÉ
BEHALI
S VLKMI

ÚVOD

SPEV NAD KOSŤAMI

Neskrotná žena je rovnako ako divá zver ohrozeným druhom. Postupom času sme sa stali svedkami plienenia ženskej inštinktívnej povahy, jej utlačania a usmerňovania. Celé veky sa s ňou zle zaobchádzalo, podobne ako s divou, neskrotanou prírodou a tvormi, ktoré ju obývali. Keď sme sa jej otočili chrbtom, na tisíce rokov ostala vyhostená na okraji psyché.*

Duchovné územia Divokej ženy sa v priebehu ľudskej histórie pustošili a vypalovali, jej skrýše sa zrovnávali so zemou a prirodzené cykly násilím menili na neprirodzené rytmy, ktoré slúžili pre potešenie iných.

Nie je náhoda, že panenská príroda na našej planéte mizne spolu s tým, ako sa vytráca porozumenie našej vlastnej, vnútornej divokej podstate. Nestojí veľa námahy pochopiť, prečo staré lesy a staré ženy vnímame ako bezvýznamné zdroje. Nie je to žiadna záhada. A nie náhodou koluje o vlkoch a kojotoch, medveďoch a neovládateľných ženách podobná povest'. Majú príbuzné inštinktívne archetypy a tak sú mylne považované za nemilosrdné, prirodzene nebezpečné a kruté.

Môj život a povolanie jungiánskej psychoanalytičky, poetky a *cantadory*, teda zberateľky starých príbehov, ma naučili, že slabnúca ženská životná sila sa dá oživiť prostredníctvom rozsiahlych „psychicko-archeologických“ zásahov do ruín ženského podsvetia. Je možné tak obnoviť prirodzené smerovanie a fungovanie inštinktívnej psyché. Jej zosobnením do pravzoru Divokej ženy vieme rozoznať povahu a potenciál najhlbšej žen-

* Pozn. prekl.: psyché – je podľa Veľkého psychologického slovníka, Hartlová, Hartl, synonymom pojmu psychika, myseľ, ja. U C.G.Junga je to bytosť zahŕňajúca celok vedomých aj nevedomých pochodov myslenia človeka. Keďže autorka je jungiánska psychologička, preberáme Jungovu interpretáciu pojmu psyché a v tomto kontexte ju v diele používame.

skej podstaty. Moderná žena je spleťou najrôznejších činností. Je nútená byť všetkým a pre všetkých. A preto nevyhnutne potrebuje prastaré poznanie toho, kým naozaj je.

Názov tejto knihy, *Ženy, ktoré behali s vlkami: Mýty a príbehy o archetype Divokej ženy*, vyplýva z môjho štúdia biológie divokej zveri, najmä vlkov. Štúdie vlčích druhov *Canis lupus* a *Canis rufus* ukázali, že vlky sú podobné ženám najmä svojou činnosťou a schopnosťou prekonávať ťažké životné okolnosti.

Zdravé vlky a zdravé ženy majú určité spoločné psychické črty: ostré vnímanie, hravého ducha a silno vyvinutý cit pre oddanosť. Ženy a vlky sú si od prírody podobné. Sú zvedavé, veľmi vytrvalé, silné a hlboko intuitívne. Náruživé sa starajú o svoje deti, partnerov a o celú svorku. Múdro sa prispôbujú premenlivým okolnostiam, sú nadmieru odolné a veľmi statočné. Napriek tomu boli divoké ženy a vlky prenasledované. Neustále ich napádali a krivo obviňovali z nenásytnosti a nevyspytateľnej či príliš agresívnej povahy. Boli skrátka podradnejšie než ich osočovatelia. Stáli sa terčom pre tých, ktorí plienili divokú prírodu rovnako ako nespútanosť duše a bezo zvyšku ničili všetko inštinktívne a zanechávali za sebou len pustatinu. Prenasledovanie vlkov a žien ľuďmi, ktorí si ich povahu mylne vysvetľujú, má prekvapivo zhodné črty.

Práve pri štúdiu vlkov vo mne preto začala prvýkrát klíčiť ideová predstava archetypu Divokej ženy.*

Študovala som aj iné živočíšne druhy, napríklad medvede, slony a vtáky duše, teda motýle.**

Charakteristiky každého z týchto živočíšnych druhov poskytujú množstvo metaforických náznakov o tom, čo môžeme spoznať o inštinktívnej ženskej duši.

Divoká príroda poznačila môjho ducha dva razy. Prvýkrát vtedy, keď som sa narodila do vášnivej, mexicko-španielskej rodovej línie. A druhý raz vtedy, keď si ma adoptovala rodina ohnivých Maďarov. Vy-

* Pozn. prekl.: archetyp – praobraz, pravzor. Podľa C.G. Junga termín archetyp obsahuje najstaršie, typické a transkultúrne skúsenosti ľudstva, ktoré sa prejavujú vo fantáziách a snoch. Ide o pravzory ľudského jednanja a usilovania, pocitov a poznania. Veľký psychologický slovník, Hartl, Hartlová

** Pozn. prekl.: v starogréčtine pojem psyché znamená dušu, dych života aj motýľ. Motýľ v starovekom Grécku symbolizoval duše zomrelých.

rastala som neďaleko hraníc amerického štátu Michigan, na mieste obklopenom lesmi, ovocnými sadičkami a farmami, v blízkosti Veľkých jazier. Mojou hlavnou potravou boli hromy a blesky. V noci sa mi nahlas prihovárali škripajúce kukuričné polia. Tam, ďaleko na severe, prichádzali za mesačného svitu na čistinu vlky, poskakovali a vyli. V tých dobách sme mohli všetci bez strachu piť z rovnakých prameňov. Moja láska k Divokej žene sa zrodila, keď som bola ešte dieťaťom, hoci v tom čase som ju ešte nenazývala pravým menom. Povahou a založením som bola skôr estétka než atlétka a mojím jediným želaním bolo stať sa extatickou tuláčkou.*

Namiesto stoličiek a stolov som uprednostňovala dlážku, stromy a jaskyne, pretože som cítila, že na týchto miestach sa môžem dotknúť Boha a oprieť sa o jeho tvár.

Rieka sa *vždy* po zotmení dožadovala návštevy. Polia *potrebovali* ľudské kroky, aby sa mohli pustiť do svojho šelestivého hovoru. Ohne *sa museli* v lesoch zakladať v noci. A príbehy *bolo treba* rozprávať ďaleko z dosahu uší dospelých.

Mala som šťastie, že som bola vychovávaná Prírodou. O náhlej smrti a pomínutelnosti života ma tam učili blesky. Čerstvé vrhy myších mláďat mi ukazovali, ako je smrť zjemňovaná príchodom nového života. Keď som v hline objavila skamenené „indiánske korále“, pochopila som, že ľudia sú na svete už dlho, veľmi dlho. Učila som sa posvätnému umeniu zdobenja seba samej. Hlavu mi korunoval nočný motýľ monarcha, namiesto šperkov a náramkov som nosila svetlušky a smaragdovo-zelené žaby.

Vlčia matka zabila jedno zo svojich smrteľne ranených mláďat, a to ma poučilo o tvrdom súcite a nutnosti umožniť smrti, aby pristúpila k umierajúcemu. Chlpaté húsenice, ktoré spadli z konára a opäť sa naň

* Pozn. prekl.: autorka odkazuje na archetyp Extatického tuláka – tento praobraz symbolizuje inštinktívnu podstatu človeka. Extatický tulák žije v prítomnosti, nepodvoľuje sa nadmerným myšlienkam o minulosti alebo budúcnosti, ale je šťastný v každom okamihu svojho života. V klasickej gréckej mytológii túto archetypálnu postavu tuláka reprezentuje Pan alebo Dionýzus. Obaja predstavujú inštinktívnu, prirodzenú, animálnu esenciu v človeku, avšak ide o rozdielne pochopenie animality než tá, ktorá je konvenčne spojená so s niečím zvieracím. Táto „animalita“ je božská, je to naša vnútorná múdrosť, ktorá nie je ovládateľná a kontrolovateľná egom. Zdroj: Autor: Moilanen Olavi, Kniha: The truth is in dreams and fairy tales